

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi M. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie
o sygn. III AUa 25/19,

z udziałem Skarbu - Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 listopada 2022 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 25/19 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu M. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwóch tysięcy) złotych;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. akt III AUa 25/19 w terminie 3 miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego M. S. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;**
- 5. oddala skargę w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 12 września 2022 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki M. S. (dalej także: „Skarżący”), zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, sygn. III AUa 25/19, z odwołania M.S., nastąpiła przewlekłość postępowania; wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy; przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 15 000 zł; zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie – kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że apelacja Skarżącego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 8 stycznia 2019 r. i do tej pory sprawa nie została rozpoznana.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z dnia 27 września 2022 r. wniósł o jej oddalenie, a w przypadku jej uwzględnienia o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie zaznaczył, że akta sprawy Skarżącego wpłynęły do sądu w dniu 8 stycznia 2019 r. i tego samego dnia dokonano losowania Sędziego sprawozdawcy. Kolejne losowanie Sędziego sprawozdawcy nastąpiło dnia 5 września 2022 r. W odpowiedzi podkreślono, że sprawa oczekiwala i oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnego z zasadą kolejności wpływu, a w referatach sędziów na terminy rozpraw oczekują sprawy, które wpłynęły z apelacją w II połowie 2018 r. Średni czas rozpoznania sprawy wynosi 36 miesięcy. Sprawa Skarżącego nie należy do kategorii spraw określanych jako pilne (sprawy o przyznanie emerytury i renty). Długość oczekiwania na rozpoznanie spraw wynika z wakatów (obecnie siedmiu) w Wydziale. Dodatkowe opóźnienie spowodowane jest stanem epidemii COVID-19, z powodu którego przez około 3 miesiące nie odbywały się rozprawy. Nierozpatrzenie sprawy do tej pory nie wynika więc z opieszałości, ale trudnej sytuacji kadrowej, biurowej i proceduralnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 18 października 2018 r., IV U 340/18, wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 8 stycznia 2019 r. i tego dnia sprawie przydzielono Sędziego referenta. W dniu 5 września 2022 r. dokonano losowania nowego Sędziego sprawozdawcy.

Dodatkowo Sąd Najwyższy zauważył i uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy III AUa 25/19 w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491).

Istotne znaczenie dla stwierdzenia tego, czy doszło do przewlekłości w analizowanej sprawie ma treść art. 15zzs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji

kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do ust. 1 ww. artykułu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio postępowanie lub kontrolę, w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania beczynności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 września 2020 r., I NSP 128/20; z 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22). Stan ten z pewnością opóźnił rozpoznawanie wszystkich spraw, a pośrednio także sprawy Skarżącego.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Krakowie od momentu wpływu akt wraz z apelacją w dniu 8 stycznia 2019 r., w zasadzie poza wylosowaniem sędziego referenta nie podjął czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 25/19 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, ilość spraw

oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać podnoszone przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie problemy wynikające z systemu losowego przydziału spraw. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie III AUa 25/19 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania Skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 15 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie przed Sądem Okręgowym w Nowym Sączu rozpoczęło się w 2018 r., to za każde z czterech zakończonych lat postępowania na rzecz M. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należy zasądzić łącznie kwotę 2000 zł (co pozostaje w zgodzie z ustawowym zastrzeżeniem przyznania minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2000 zł).

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu żądanej przez niego kwoty 15 000 zł. M. S. nie uzasadnił w sposób przekonujący dlaczego domaga się zasądzenia akurat takiej kwoty, nie wykazał, iż

opóźnienie w rozpoznaniu sprawy miało wpływ na jego życie. Zasadzana suma pieniężna w swej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie np. poprawę bytu materialnego skarżącego pozostającego w trudnej sytuacji ekonomicznej czy zdrowotnej. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt. I i II sentencji postanowienia, a na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt. V sentencji postanowienia.

Z uwagi na to, że w sprawie nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, na mocy art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie jak w pkt. III sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm. (pkt. IV sentencji postanowienia).

[as
a!]